

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра менеджменту культури та соціальних технологій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи
У. Боні
І. СТАШЕВСЬКА
“ 27 ” 2019 року

ЕКОНОМІКА КУЛЬТУРИ

Робоча програма навчальної дисципліни

Освітньо-професійна програма

Менеджмент культури та соціальний маркетинг

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	028 Менеджмент соціокультурної діяльності
Факультет	культурології

Харків, 2019 рік

Робоча програма «Економіка культури» для студентів першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 028 Менеджмент соціокультурної діяльності.

Мова навчання — українська

Розробник:

О.Полякова, канд. економ. наук, доцент кафедри менеджменту культури та соціальних технологій.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту культури та соціальних технологій

Протокол від « 19 » серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

А. Церковний
(прізвище та ініціали)

« 19 » серпня 2019 року

Схвалено радою факультету культурології

Протокол від «27» серпня 2019 року № 1

Голова ради факультету _____ О.Кравченко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Обов'язкова	
Курсова робота 21 Загальна кількість годин - 120	Спеціальність (професійне спрямування): 028 Менеджмент соціокультурної діяльності	Рік підготовки:	
		3-й	3-й
		Семестр	
		6-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 7	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Лекції	
		26 год.	
		Практичні, семінарські	
		20 год.	
		Самостійна робота	
		74.	.
Вид контролю:			
іспит	іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 46/74

для заочної форми навчання – 12/108

2 Заплановані результати навчання

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка культури» є формування системи знань про економічні закони і механізми, що діють в галузі культури в умовах ринкових відносин.

Завдання навчальної дисципліни:

У відповідності до Освітньої програми навчальна дисципліна «Економіка культури» формує наступні компетентності та результати навчання:

а) компетентності:

Загальні компетентності	ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК12. Здатність розробляти та управляти проектами. ЗК 16. Здатність працювати в міжнародному контексті.
-------------------------	---

Фахові компетентності	<p>ФК2.Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами у формуванні та змінах соціокультурного середовища.</p> <p>ФК3.Здатність аналізувати економічні, екологічні, правові, політичні, соціологічні, психологічні, технологічні особливості динаміки соціокультурної сфери.</p> <p>ФК4.Здатність визначати стратегічні пріоритети та аналізувати особливості місцевих, регіональних, національних та глобальних стратегій соціокультурного розвитку.</p> <p>ФК10.Здатність впроваджувати креативні практики та знаходити інноваційні рішення з організації соціокультурної діяльності.</p> <p>ФК18.Здатність здійснювати ефективні комунікації та розв'язувати конфліктні ситуації у професійній діяльності.</p> <p>ФК19.Використовувати сучасні методи виявлення та аналізу соціокультурних потреб споживачів культурних товарів та послуг.</p> <p>ФК20.Ініціювати та розробляти соціокультурні проекти, забезпечувати їх операційну реалізацію.</p> <p>ФК22.Використовувати сучасний професійний інструментарій забезпечення конкурентної стратегії управління соціокультурними проектами.</p>
-----------------------	---

б) результати навчання:

	<p>РН 4. Виявляти взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними, правовими чинниками зміни ринку культури та культурних індустрій</p> <p>РН 7. Уміти використовувати сучасні інструменти фінансово-економічного забезпечення соціокультурної діяльності.</p> <p>РН 9. Добирати та використовувати науково та практично випробуваний інструментарій аналізу та оцінювання сучасної соціокультурної ситуації та тенденцій її зміни.</p> <p>РН 10. Знати та кваліфіковано використовувати методи стимулювання виробництва, розповсюдження та споживання культурних благ.</p> <p>РН 20. Здійснювати контроль за ефективністю реалізації прийнятих організаційно-управлінських рішень, оцінювати їх наслідки.</p> <p>РН 24. Виявляти, аналізувати, класифікувати соціокультурні потреби людини, суспільних груп та спільнот.</p> <p>РН 26. Здійснювати проектувальну роботу та планування заходів із реалізації проектів та програм.</p> <p>РН 30. Забезпечувати експертний супровід соціокультурних проектів, оцінювати їх якість за певними критеріями та методикою із застосуванням сучасного професійного інструментарію.</p>
--	---

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти є виконання завдань, письмової (курсової) роботи та складання підсумкового оцінювання.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є поточне тестування, оцінка за письмову роботу, оцінки за

виконання вправ на практичних заняттях, поточні письмові тести, підсумковий іспит.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Культура як сфера економічних відносин. Місце і роль економіки культури в системі економічних наук.

Тема 2. Культура і мистецтво як галузь національного господарства.

Тема 3. Ресурсний потенціал культури. Поведінка учасників ринку в галузі культури

Тема 4. Організації культури як господарюючі суб'єкти. Їх правовий статус.

Тема 5. Відносини і форми власності в сфері культури.

Тема 6. Специфіка характеру та результатів праці в культурі. Оплата праці в сфері культури.

Тема 7. Планування в культурі.

Тема 8. Джерела і механізми фінансування сфери культури.

Тема 9. Економічні показники, що характеризують діяльність об'єктів культури.

Тема 10. Ціноутворення на продукцію культури.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	практ.	сем.	с.р.		лекції	практ.	сем.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1										
Тема 1. Культура як сфера економічних відносин. Місце і роль економіки культури в системі економічних наук	12	3	3	-	6	12	1	1	-	10
Тема 2. Культура і мистецтво як галузь національного господарства	12	3	3	-	6	12	1	-	-	11
Тема 3. Ресурсний потенціал культури. Поведінка учасників ринку в галузі культури	12	3	3	-	6	12	1	1	-	10
Тема 4. Організації	12	3	3	-	6	12	1	1	-	10

культури як господарюючі суб'єкти. Їх правовий статус.										
Тема 5. Відносини і форми власності в сфері культури	12	3	3	-	6	12	2	-	-	10
Разом	60	15	15	-	30	60	6	3	-	51
Розділ 2										
Тема 6. Специфіка характеру та результатів праці в культурі. Оплата праці в сфері культури.	12	3	3	-	6	13	1	1	-	11
Тема 7. Планування в культурі	12	3	3	-	6	12	1	1	-	10
Тема 8. Джерела і механізми фінансування сфери культури	12	3	3	-	6	12	2		-	10
Тема 9. Економічні показники, що характеризують діяльність об'єктів культури.	12	3	3	-	6	12	1	1	-	10
Тема 10. Ціноутворення на продукцію культури	12	3	3	-	6	11	1	-	-	10
Разом	60	15	15	-	30	60	6	3	-	51
Підготовка курсової роботи	66		21	-	45	75		21	-	54
Усього годин	120	30	30	-	74	120	12		-	108

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Культурні блага як основна форма культурного продукту	3
2	Поняття і склад сфери культури, її місце в національному господарстві	3
3	Ресурсний потенціал культури. Поведінка учасників ринку в галузі культури	3
4	Правовий статус організацій культури	3
5	Відносини власності в культурі	3
6	Специфіка характеру та результатів праці в культурі. Оплата праці в сфері культури.	3
7	Види планів, принципи, методи і етапи планування	3

8	Фінансування культури	3
9	Оцінка ефективності діяльності закладів культури	3
10	Ціноутворення на послуги організацій культури	3

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Характер економічних відносин в сфері культури.	6
2	Формування системи економічних категорій культурної діяльності.	6
3	Ресурсний потенціал культури. Поведінка учасників ринку в галузі культури	6
4	Правовий статус організацій культури. Сучасна система господарювання в сфері культури.	6
5	Майнові відносини в установах культури. Інтелектуальна власність.	6
6	Специфіка характеру праці в культурі.	6
7	Планування. Ринкова інфраструктура культурної діяльності.	6
8	Фінансування організацій культури (культурних проектів). Фандрейзинг. Економічні форми державної підтримки культури і мистецтва в сучасних умовах.	6
9	Структура і динаміка доходів і витрат організацій культури. Специфіка некомерційних організацій культури в Україні.	6
10	Ціноутворення в культурі. Законодавчі основи економічного регулювання в сфері культури.	6
	Підготовка курсової роботи	45

Індивідуальні навчально-дослідні завдання Орієнтовна тематика курсових робіт та рефератів

- 1 Економічні аспекти культурної політики України.
- 2 Державне фінансування української культури: пріоритети, проблеми, перспективи.
- 3 Моделі фінансування культури за кордоном.
- 4 Планування розвитку культури.
- 5 Менеджмент в культурній діяльності: особливості та перспективи розвитку.
- 6 Особливості маркетингу установ культури.
- 7 Міжнародне економічне співробітництво в галузі культури.
- 8 Економічний механізм охорони і використання культурної спадщини.
- 9 Економічна глобалізація і українська культура: перспективи та

протириччя.

- 10 Формування торгових марок на українському ринку культури.
- 11 Фандрайзинг як метод фінансування організацій культури.
- 12 Проблеми та перспективи розвитку українського ринку інтелектуальної власності.
- 13 Монополізація культурної діяльності як економічне явище.
- 14 Критерії економічної оцінки творів мистецтва.
- 15 Економічна оцінка і використання пам'яток культури.
- 16 Інвестиційна діяльність в сфері культури.
- 17 Розвиток українського художнього ринку.
- 18 Розвиток українського ринку шоу-програм.
- 19 Стратегічне партнерство бізнесу і культури.
- 20 Культурна діяльність як соціально відповідальний бізнес.
- 21 Мотиви і стимули працівників організацій культури і мистецтва.
- 22 Малі організації культури: роль і місце в економіці
- 23 Специфіка характеру праці в культурі.
- 24 Специфіка некомерційних організацій культури в Україні.
- 25 Відносини власності в культурі.
- 26 Державні програми культурного розвитку як інструмент реалізації культурної політики.
- 27 Фінансування культурних проектів.
- 28 Підприємницька діяльність в сфері культури.
- 29 Економічні форми державної підтримки культури і мистецтва в сучасних умовах.
- 30 Сучасні інформаційні технології і менеджмент у сфері культури.

4. Форми поточного та підсумкового контролю

Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний: розповідь, лекція, бесіда, пояснення

Репродуктивний: повторення, розв'язання задач

Проблемного викладення: проблемна розповідь, проблемно-пошукова бесіда, лекція, проблемно-пошукові вправи

Частково-пошуковий: порівняння, узагальнення, аналіз, розв'язання проблемних завдань, ситуацій

Дослідницький (проектно-орієнтований): наукове пізнання, спостереження, науковий пошук, спостереження і систематизація фактів, самостійне вивчення проблеми в науковій літературі, генерація ідей, розв'язання проблемних завдань та ситуацій

Лекційні, практичні заняття, самостійна робота.

Виступи з оглядом результатів досліджень за темами курсу.

Виконання письмової роботи за темами.

Форми контролю

Евристична бесіда, диспут, практичні вправи, творчі вправи, імітаційні та рольові ігри, диспут, реферати, презентації; практичні роботи, практичні вправи, дидактичні ігри; кейси, практичні роботи, практичні вправи, дослідження, творчі роботи (бізнес-плани, ессе), презентації Усне опитування, письмове тестування, реферат, підсумковий контроль.

Розподіл балів, які отримують студенти
Визначення рейтингу навчальної діяльності студента з дисципліни

Розділ 1						Самостійна робота	Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5		10	40	100
5	5	5	5	5				
Розділ 2								
T6	T7	T8	T9	T10				
5	5	5	5	5				

Шкала нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:
 підсумковий контроль – 40 балів;
 звіт про практичну роботу – 1 бал;
 реферат за пропущене заняття – 0,5 бали;
 звіт про самостійну роботу (стаціонар) – 0,5 бали.

Розподіл балів за курсову роботу

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 40	до 20	до 40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного	не зараховано з можливістю

		складання	повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД); нормативні документи, ілюстративні матеріали.

5. Рекомендовані джерела інформації Основна література

- 1 Абрамов Л. К. Менеджмент у сфері культури / Л. К. Абрамов, Т. В. Азарова. – Кіровоград : ЦПТІ, 2000. – 88 с.
- 2 Антонюк О. В. Менеджмент культурно-мистецької сфери / О. В. Антонюк // Часопис НМАУ імені П. І. Чайковського : наук. журнал. – 2011. – Ч. 2(11). – С.104-110.
- 3 Гагоорт Г. Менеджмент мистецтва. Підприємницький стиль. Переклад з англійської мови. – Львів: Літопис, 2008. – 357 с.
- 4 Грушина А. І. Аналіз розвитку системи стратегічного управління фінансовими ресурсами організацій сфери культури. Бізнес Інформ. 2017. №1. – С. 302–307.
- 5 Грушина А. І. Моделі фінансування закладів культури і мистецтв: міжнародний досвід. Економіка і менеджмент культури. 2015. № 2. С. 85–91.
- 6 Долгин А. Б. Экономика символического обмена. Книга о культуре в цифровую эпоху. М., 2006.- 632 с.
- 7 Дымникова А. И., Иксанов А. Г. Ресурсное обеспечение учреждений культуры в условиях рыночной экономики. М., 2008. – 184 с.
- 8 Иванов, Г.П. Экономика культуры [Текст] : [Учеб. пособие] / Г. П. Иванов, М. А. Шустров. - Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. - 184 с.
- 9 Кольбер Ф. Маркетинг у сфері культури та мистецтва. Львів. „Кальварія”, 2004. – 240 с.
- 10 Кучин, С. П. Розвиток соціально-культурної сфери в Україні в умовах економіки ринкового типу [Текст] : [монографія] / С. П. Кучин. - Х. : Точка, 2012. - 108 с.
- 11 Менеджмент у сфері культури: Навч. посіб./Яроміч С.А. – Кн.1.– Одеса: Центр практичного менеджменту культури, 2006.–274 с.
- 12 Переверзев М.П., Косцов Т.В. Менеджмент в сфере культуры и искусства: Учеб. пособие / Под ред. М.П. Переверзева. — М.: Инфра-М, 2007. — 192 с.
- 13 Помпеев, Ю. А. Экономика социально-культурной сферы [Текст] : учеб. пособие / Ю.А.Помпеев ; С.-Петербург. гос. ун-т культуры и искусств. - СПб. : СПбГУКИ, 2003. - 96 с.

- 14 Поплавський М. Менеджер культури : підручник / М. М. Поплавський. – К.: МП «Леся», 1996. – 416 с.
- 15 Стратегічне планування діяльності НДО. Азарова Т.В., Абрамов Л.К. – ЦПТІ, Кіровоград, 2000. – 76 с.
- 16 Тульчинский Г. Л., Шекова Е. Л. Менеджмент в сфере культуры: Учебное пособие. 44е изд., испр. и доп. - СПб.: Издательство «Лань»; «Издательство ПЛАНЕТА МУЗЫКИ», 2009. - 528 с.:
- 17 Фесенко Н. С. Загальні принципи адміністрування сферою культури в країнах – членах ЄС та США / Н. С. Фесенко // Теорія та практика державного управління – 2015. – Вип. 1. – С. 1–7.
- 18 Чарная И.В. Введение в экономику культуры: Учеб. пособие. – М.: МГУКИ, 2010. – 202 с.
- 19 Экономика культуры: Учебник /Отв. ред. А. Я. Рубинштейн. М., 2005. – 608 с.
- 20 Экономика социально-культурной сферы [Текст] : учеб. пособие / сост. В. С. Сидорова. – Тюмень : РИЦ ТГАКИ, 2009. – 216 с.

Допоміжна

- 1 Азарова Т.В., Абрамов Л.К. Фандрейзинг для НДО. – ЦПТІ, Кіровоград. – 2003, 84 с.
- 2 Артемьева Т.В., Тульчинский Г.Л. Фандрейзинг: привлечение средств на проекты и программы в сфере культуры и образования: Учебное пособие. СПб., 2010. – 288 с.
- 3 Баєва О.В. Основи менеджменту: практикум / О.В. Баєва, Н.І. Новальська, Л.О. Згалат-Лозинська. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 524 с.
- 4 Башун О. В. Вплив маркетингу і фандрейзингу на трансформацію бібліотек / О. В. Башун. – Донецьк : Укрцентр, 2009. – 204 с.
- 5 Безгін О. І. Культурна політика та мистецька освіта: моделювання процесів : монографія / О. І. Безгін. – К. : Інститут культурології НАМ України, 2013. – 176 с.
- 6 Бородіна О. Благодійні інституції України: сучасний стан та перспективи розвитку / О. Бородіна // Економіка України. – 2013. – № 7. – С. 49–53.
- 7 Веремієнко Т. С. Вплив глобалізації на соціокультурне становище національних економік / Т. С. Веремієнко // Економіка та підприємництво. – 2009. – Вип. 22. – С. 41–48.
- 8 Гриценко О. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі / О. Гриценко. – К. : УЦКД, 2000. – 228 с.
- 9 Гриценко О., Солодовник В. Пророки, пірати, політики і публіка: Культурні індустрії й державна політика в сучасній Україні. – К.: «КІС», 2003. – 168 с.
- 10 Гріфін Р. Основи менеджменту: Підручник / Р. Гріфін, В. Яцура – Львів: БаК, 2001. – 624 с.

11 Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі ХХІ століття: формування громадянського суспільства : зб. наук. праць / упор., наук. ред., відп. за вип. : С. М. Садовенко. – К. : НАКККіМ, 2016. – 428 с.

12 Кравченко О. В. Типологізація культурної політики: теоретичні альтернативи / О. В. Кравченко // Культура України. – 2012. – Вип. 36. – С. 1–11.

13 Кузьмін О.Є. Основи менеджменту / О.Є. Кузьмін, О.І. Мельник. – К.: Академвидав, 2007. – 462 с.

14 Музей: менеджмент і освітня діяльність / упор. Г. Аартс, З. Мазурик. – Львів: Літопис, 2009. – 233 с.

15 Римар М. В. Удосконалення фінансового забезпечення соціально-культурної сфери регіону / М. В. Римар // Вісник університету «Львівська політехніка». – 2014. – № 446. – С. 209–214

16 Сучасний музей. Між скарбницею та підприємством. Матеріали міжнародної конференції 8-10 жовтня 2006 року в м. Чернівці. Львів. ВНТЛ-Класика. 2008.

17 Фесенко Н. С. Загальні принципи адміністрування сферою культури в країнах – членах ЄС та США. Теорія та практика державного управління. 2015. – Вип.1. – С. 1–7.

18 Хокинс Д. Креативная экономика. Как превратить идеи в деньги. М., 2011. – 256 с.

19 Як писати про культуру?: збірник есеїв і лекцій / Д. Бадьйор, М. Савка, А. Бондар та ін. – К.: CSM; Адеф-Україна, 2015. – 236 с.

20 Ярошевська Н.Б. Підприємництво і менеджмент: навч посібник для студентів не економічних спеціальностей / Н.Б. Ярошевська, Р.З. Берлінг, А.З. Гавриляк. – Львів: Новий світ, 2009. – 407 с.

Інформаційні ресурси

1 Бібліотека Харківської державної академії культури // <http://lib-hdak.in.ua/>

2 Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського // <http://mtlib.org.ua/>

3 Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка . Електронний каталог, бази даних, електронні документи - <http://korolenko.kharkov.com/>.

4 Національна бібліотека України ім. В.Вернадського – <http://nbuv.gov.ua/>

5 Харківська обласна універсальна наукова бібліотека. - <http://library.kharkov.ua>

6 Мировой общественный форум диалог цивилизаций - <http://wpfdc.org/>

7 Обзор мировых ценностей - <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>

8 Закон України «Про культуру» (від 03.07.2010 р. № 2778-VI) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>

9 Ашервуда Б. Аналіз зарубіжного досвіду діяльності творчих спілок (асоціацій) та механізмів їх державної підтримки / Б. Ашервуда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.culturalstudies.in.ua/2012-4.php>.

10 Безпалько О.В. Соціальне проектування [Електронний ресурс] Навч. посіб. / О. В. Безпалько ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Ін-т психології та соц. педагогіки. - К., 2010. - 127 с. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1338287/>

11 Візанд А. Сучасні тенденції культурної політики в Європі / А. Візанд // Сучасні тенденції культурної політики в Європі: семінар, 11.09.2015 р.: матеріали семінару – К. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=TbZCzweK_fY

12 Краплич Руслан. Методи підвищення фінансової життєдіяльності недержавних організацій. – Київ, 2004.- 118 с. – Режим доступу: <http://vsgo.org.ua/sites/default/files/books/>

13 Кузьмук О. В. Зарубіжний досвід взаємодії держави з підприємницькими структурами сфери культури / О. В. Кузьмук // Аналітичні записки Відділу соціокультурних та етнонаціональних досліджень – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/February/2.htm>

14 Культурна політика України – оцінка міжнародних експертів. Рада Європи. Європейська програма оглядів національних культурних політик. Рада культурної співпраці, березень 2007. www.mincult.gov.ua

15 Музеї – елемент культурної індустрії / З.В. Мазурик / Доповідь на міжнародній туристичній конференції „Перемагай з левом”, 29-30 жовтня 2009, Львів. <http://www.congress.lviv.ua/uk/about/presentations/>